

afgjort mindre til Regulering end til, at nogle initiativrige og modige Mennesker sætter Virksomheder i Gang.

Man kan overfor forskellige Mennesker sige forskelligt, og vi ved jo, at H. P. Prior for nylig fik en ikke videre mild Dom — om berettiget eller uberettiget, skal jeg lade ligge —, men hvad man ikke kan frakende ham, er, at den Mand for den danske Nation i Kraft af det, at han har skabt Arbejde til 1 000, maaske 1 500 Mennesker, har ydet noget, som man maa være ham taknemmelig for. Dette var efter min Overbevisning ikke sket under det socialdemokratiske System, hvis det føres ud i sin yderste Konsekvens. Man kan sige om en Mand som A. P. Møller, som jo ikke har været hverken for den ene eller den anden Ret, hvad man vil; man kan sige, det var Galmandsværk, at han byggede et Skibsværft i Odense; og at der i hvert Fald der er tabt mange Penge, er utvivlsomt; men hvad man ikke kan frakende ham, er, at han ved at have kontraheret om 3 10 000 Tons Baade til Norge har skaffet Arbejde for danske Hænder i et Tal af mindst tusinde, hvortil maa lægges alle de Mennesker, der forsørges af de paagældende; yderligere maa dertil endnu lægges et stort Antal Mennesker, som mere eller mindre indirekte er knyttet til disse Virksomheder. Jeg tror, at man har Lov til at sige, at Handlinger af den Art er noget, der betyder noget overfor Spørgsmaalet om Beskæftigelse. Der bliver da Spørgsmaal om, hvorvidt det vil kunne gaa lige saa godt under et socialdemokratisk System som under det mere frie System, vi nu har. Man vil altid kunne sige, at det System, vi nu har, ikke paa een Gang vil blive slaaet ned; det tror ingen. Men Spørgsmaalet er, om det socialdemokratiske System, som alle Dage vil give Chancen det mindst mulige Raaderum, i det lange Løb under en Nedgangsperiode som denne vil kunne forskaffe de enkelte Mennesker, som har Kræfter og Penge, og hvad der nu skal til for at sætte Virksomheder i Gang, i lige saa høj Grad som det System, vi har, Mod til at sætte saadanne Ting i Gang. Jeg tror afgjort nej.

Man vil ogsaa fra Socialdemokratiets Side i særlig Grad lægge sig efter at gøre det billigere for Menneskeheden at leve, f. Eks. derigennem, at Mellemandler-avancen bliver mindre. Deroverfor vil jeg gerne sige noget, der knytter sig til, hvad en Bekendt af mig for ikke længe siden fortalte i en mindre Kreds — da han ikke sagde det i Fortrolighed, nærer

jeg ikke nogen Betænkelse ved at sige det højt. Jeg maa forudskikke den Bemærkning, at den paagældende Mand indtager en stor Stilling indenfor Andelsbevægelsen, idet han er Formand for en af Andelsbevægelsens største, vistnok allerstørste Virksomheder paa Fyn. Han erklærede, at med Hensyn til Mellemandler-avancen var han i Tvivl om, hvorvidt den i Virkeligheden kunde blive synderlig mindre. Han erkendte, at Andelsbevægelsen selv ikke havde formaaet at gøre Varerne billigere end hos de almindelige handlende. Jeg formoder, at Socialdemokratiets Andelsbevægelse vil have gjort en nogenlunde lignende Erfaring. Med Hensyn til dette Spørgsmaal nærer jeg altsaa nogen Tvivl om, at der kan naas noget.

I andre Lande har man prøvet eller i hvert Fald været nær ved at prøve det socialdemokratiske System. Hvor har det formaaet at hævde sig i en Nedgangsperiode? Har ikke tværtimod, for at tage vel det mest udprægede Tilfælde Tyskland, Tendensen efter Revolutionen ustandselig været den at gaa væk fra Socialdemokratiet som den Tap, hvorom det drejede sig? Vel har man altid, ogsaa i den senere Tid, haft Brug for Socialdemokratiets Stemmer, men tidligere var det ikke alene Stemmerne, Socialdemokratiet havde, men ogsaa i høj Grad Magten. Efterhaanden som Tiden er gaaet og Tiden er blevet vanskeligere — jeg vil gerne understrege dette: jo vanskeligere Tiden er blevet, des mindre Mulighed er der blevet for Socialdemokraterne for at klare Stillingen. Da jeg ikke tror, at vi gaar saa udpræget lette og lyse Tider i Møde, tror jeg, at det vil være en Ulykke, i hvert Fald en beklagelig Hændelse, om Socialdemokraterne skulde faa den Medbør, som de venter at faa. At der skulde ske nogen uoprettelig Ulykke derved, tror jeg ikke. Vi har set fra andre Lande, at deres Regimente i Almindelighed bliver meget kortvarigt, og saadan vil det vel sagtens ogsaa gaa her.

Hvorledes Stillingen vil blive for de andre Partier, og hvad de andre Partier vil, kunde jeg saa til Slut lide at sige et Par Ord om. Hvad det radikale Parti vil, kan jeg af gode Grunde ikke saa godt sige noget om, for det har det ærede Medlem Hr. Rode, som dog oftest har været Partiets Ordfører, af afgørende Grunde forstaaet at sige saa lidt om som overhovedet muligt, og jeg tror ogsaa, at det radikale Partis Handlinger gennem de to Aar, der er gaaet, har været af en saadan Art, at man intet som helst ved om, hvad de i